

מלניינים אדלר יאגר
בן קהילת "גשר"
המשלש אדלר יאגר וחילונים
אלו מוסדות החינוך "קשת"?

הקשר לישיבה: 052-6040704

אלו הכנסות אלה:

www.gesher-mazkeret-batya.org.il

!דבר? פם

גיליון 67

פרשת השבוע למשפחה

כב תמוז תשס"ח • 25 יולי 2008

תודות

אמירה אהרנוביץ' - קשר עם בית הדפוס
לכל הכותבים שהכניסו עניין בודברת בם במאמרים
מגוינים ועמוקים

לעמותת גשר על התמיכה בהוצאת הגיליונות
למועצה המקומית מזכרת בתיה על הפצת העלון לכל
המושבה

תודה בשם כל הקהילה וקהל גדול של קוראים
נחזור בכוחות מחודשים מיד אחרי החגים

גיליון זה הוא האחרון לשנה הנוכחית. זהו הזמן למנות
שמים של העוסקים במלאכה שאפשרו את הוצאת ודברת
בם במהלך השנה:

בן לנדאו - עורך ראשי

דוד גרונר וחיה ליאון מקשת ירושלים - כותבי
המאמרים לילדים

נועה ויהודה זלצברג - מחברי החידות לילדים
לירון מרוז ואילת אסקוידו - מגיחים

אפרת לבון - מעצבת גרפית

פרשת מטות (במדבר ל' ב' - ל"ב מ"ב)

ולעבדיך מקנה: (ה) ויאמרו אם מצאנו חן בעיניך יתן את
הארץ הזאת לעבדיך לאחזה אל תעברנו את הירדן:

לכאורה בקשה הגיונית: אנחנו בעלי צאן ובקר והנה לפנינו
חבל ארץ שהינו שטח מרעה מצוי. לא נעבור את הירדן לצד
המערבי. בעצם, אנו מוותרים אנו על חלקנו שם, בבקשה
תן לנו את הארץ הזאת. והנה תגובתו של משה:

(ו) ויאמר משה לבני גד ולבני ראובן האחיכם יבאו למלחמה
ואתם תישבו פה:

משה מקשיב וחושב כמנהיג של כל העם. תגובתו המיידית
אינה מתחשבת רק בצורך של השבטים הללו, אלא בצורך
של העם כולו. אומר להם משה, לא יתכן שאתם תתנחלו
כאן ותקימו את בתיכם, ואחיהם ימשיכו לכבוש את הארץ
ולהילחם בלעדיכם. אחרי נאום קשה של משה מדברים
נציגי שבטים אלו אחרת:

(טז) ויגשו אליו ויאמרו גדרת צאן נבנה למקננו פה וערים
לטפנו: (יז) ונאנחנו נחלץ חשים לפני בני ישראל עד אשר אם
הביאנום אל מקומם וישב טפנו בערי המבצר מפני ישיבי
הארץ: (יח) לא נשוב אל בתינו עד התנחל בני ישראל איש
נחלתו:

לא רק שהסכימו להילחם עם שאר שבטי ישראל, אלא

הידעתם?

תקופת שלושת השבועות בין שבעה עשר בתמוז לבין תשעה
באב קרויה "תקופת בין המצרים". בשבתות אלו קוראים
פרקים מיוחדים להפטרה. הפטרות אלו מכונות "ג'
דפורענותא" שלוש קריאות המתארות את המצב החברתי-דתי
והפורענות העומדת לבוא על עם ישראל בסוף בית ראשון.
פרקים אלו הם מירמיהו וישעיהו, כאשר השלישית מוכרת
כ"שבת חזון" על שם המילה הראשונה של ההפטרה מישעיהו
פרק א'. בשבע השבתות לאחר תשעה באב קוראים הפטרות
מיוחדות המכונות "ז' דנחמתא". הראשונה היא "שבת נחמו",
שוב על שם תחילת ההפטרה הבאה מישעיהו פרק מ'.

מה מספרת לנו הפרשה

* דיני נדר ושבועה של אנשים. חשוב לציין פסקה מרכזית
בנושא זה: "...ככל היוצא מפיו יעשה." אדם צריך להיות
אחראי לא רק למעשיו אלא גם לדיבורו.

* מלחמת מדין - המשך מהמסופר בפרק כ"ה.
* ההתנחלות בעבר הירדן המזרחי של שנים וחצי שבטים.

נענין מעט בנושא האחרון

סיפור ההתנחלות בעבר הירדן המזרחי על ידי השבטים גד,
ראובן וחצי (חלק, לאו דווקא חצי) מנשה הוא שיעור חשוב
באחריות קולקטיבית, קבוצתית. מהי בקשתם מנשה? (פרק
ל"ב)

(ד) הארץ אשר הפה ה' לפני עדת ישראל ארץ מקנה הוא

שלפעמים יש לוותר או לדחות את הצורך האישי למרות היותו מוצדק ואמיתי, ויש לבחור בצורך הרחב יותר, המאחד והמשתף את כל בני הקבוצה.

פעילויות לבני המשפחה

האם אתם יכולים לספר על מקרה שבו רציתם לעשות משהו שהיה חשוב לכם, אך ויתרתם עליו לטובת אחרים (חברים, אחים, ההורים)? היזכרו במקרה שבו אחרים ויתרו לטובתכם...

שאלות לחשיבה

התורה מספרת כי לשבטים אלו היה מקנה רב, צאן ובקר לרוב. הם ראו שחבל ארץ זו, בעבר הירדן המזרחי, מדרום ים המלח עד לירמוך (דרום הכנרת), הוא מקום מרעה מצוין. באו למשה ובקשו את האזור לעצמם לצורך קיום כלכלי. מה היה קורה לו השבטים גד, ראובן וחצי מנשה לא היו מבקשים להתנחל באזור זה?

האם לדעתכם האזור היה מתחלק בצורה אחרת? אולי בכלל לא היה מתוכנן לחלוקה ועם ישראל היה אמור להתנחל רק בעבר המערבי של הירדן? חשבו ועיינו במפרשים (העמק דבר, רמב"ן, מלבי"ם וחוקרי המקרא).

שבת שלום

ד"ר ח'נני

רכז יהדות

עמותת קשת - ירושלים

התנדבו להיות החלוצ, הסיירת שתלך קדימה תחילה לפני המחנה. כמו כן, אמרו שיישארו לא רק עד סוף הלחימה אלא עד שכולם יתנחלו איש איש במקומו. רק בקשה אחת הייתה להם: שתחילה יוכלו לבנות מבנים בעבר הירדן המזרחי להגנה למשפחותיהם ולצאן והבקר, שיהיו מוגנים עד שובם מהעבר המערבי.

מעניין לראות את תגובת משה להצעה זו: "...ונכבשה הארץ לפני ה' ואחר תשובו..." - לכאורה משה מקל על הדרישה יותר מהם עצמם. נציגי השבטים אמרו שיישארו עד שיתנחלו ומשה אומר: לאחר שהארץ תיכבש תשובו לבתיכם.

מה ניתן ללמוד כאן? עם מתגבש במדבר עד לרגע של הכניסה לארץ. חלק מהעם רואה רק את עצמו וצרכיו: מרעה לצאן ובקר. משה צריך "לנער" אותם ולהזכיר להם: מדובר באחיכם שיוצאים למלחמת כיבוש ולא יתכן שאתם לא תיקחו חלק בלחימה. הלחימה על הארץ היא משימה של העם כולו, ולא של כל אחד להילחם בנפרד על ביתו בלבד. נציגי השבטים מתעשתים במהרה ומחליטים "ללכת עד הסוף". לא רק שנילחם, הם אומרים, אלא שנצא כחלוצים ונישאר עד שיהיו כולם מסודרים במושבותיהם. חוזר דווקא משה ואומר: אין צורך. הם יוכלו לסדר את החלקות בעצמם, כל אחד יבנה את ביתו, אך בלחימה תעזרו להם.

יש כאן מפגש בין צורך פרטני, של שניים וחצי שבטים, שלרגע משכיח את הצורך הקבוצתי-קולקטיבי. אנו לומדים

ההר הירוק שלי

לפתוח בוקר בוקר את החלון בלי לשים לב להר החשוב כל כך העומד מולו. מול ערמת המשימות השגרתיות, מול ההתמודדות עם הצרכים הדחופים, שאלות פילוסופיות הנוגעות לדרך החיים שלנו, נדחקות לקרן זוית, אליה אפילו ניקיון פסח לא מגיע.

בקהילת קשת ההתנהלות היומיומית מעלה באופן קבוע שאלות פילוסופיות, אידיאולוגיות. שום דבר אינו כפי שהורגלת אליו מהבית וכל נושא מעלה שאלות. השתתפות בפורומים מעצימה את החוויה של התבוננות פנימה, אך גם כל פעולה יומיומית כמו אירוח חברים לארוחה, שיחה עם הילדים על יומם בגן, או פגישה אחרי צהריים מעלה שאלות ומצריכה מחשבה. אפילו הפעולה השגרתית ביותר כמו הכנת כריכים בבוקר מעלה סוגיות עקרוניות. התחושה הכללית היא שכל דבר צריך להישאל. ילד חילוני שחוזר הביתה עם תפילות על שפתו או ילד דתי שמבקש לשטוף ידיים ולא ליטול ידיים. כהורה לילדים בקשת, וכחבר בקהילה, אתה חייב לברר לעצמך מהן תחושותיך, ובכך, לשאול שאלות שלא היו עולות בחברה הומוגנית או בחברה שלא שמה לה למטרה להכיר בשונות.

במצב כזה, נעשות הבחירות (שכל אדם עושה בחייו) מודעות יותר, אוטומטיות פחות, וכך אנו יכולים, אם נחזור ליורם טהרלב, "לנשום רוחותיך כבראשונה/ לשכב בצלך, כרמלי".

ח'ני קראולס

אם לתלמידים בגני קשת

ברשימת השירים שמזדמזמים לנו בראש בלי שנשים לב ממש למילותיהם, נמצא שירו הקסום של יורם טהרלב "ההר הירוק תמיד". השיר מתאר מהלך חיים שלם של אדם, החל מהיולדו, דרך משחקי הילדות, שנות ההתבגרות, הצבא ועד לגיל שבו "ילדינו כבר היום הם עלמים". ולאורך כל חייו מלווה אותו בשקט ידידו, הר הכרמל. הוא נמצא שם תמיד, מהווה חבר, משענת ומקור נחמה.

לכל אחד מאיתנו הרים ירוקים שכאלה. הם יכולים להיות אדם קרוב, חפץ משמעותי או רעיון שמלווה את חייו. בדרך כלל אין אנו שמים לב לאותם הרים ירוקים. הם נמצאים שם לצדנו, משפיעים על מהלך קבלת ההחלטות שלנו ומעניקים לנו ביטחון, גם אם מדומה. אנו נעשים מודעים להרים אלה בעתות קשות "ועת חיפשתי לי מסתור ללב תמים/ אז ברחתי אל ההר הירוק תמיד" או כאשר סכנה מרחפת על קיומם שלהם.

אחד מאותם "הרים", אותם מלווים שצועדים לצדנו במהלכי החיים, הן האמונות שלנו. הן נמצאות שם תמיד ברקע, משפיעות על מהלכי חייו ועל קבלת ההחלטות שלנו. מדובר באמונות דתיות כמו גם כאלה הנוגעות לצורה שבה צריכה משפחה להתנהל, לדרכי חינוך, לתרבות שעות הפנאי הרצויה, לאידיאולוגיה חברתית, תרבותית ומה שתרצו. עם זאת, ולמרות חשיבותן הרבה, על פי רוב אנו מסגלים לנו את האמונות האלה כילדים ולא עוצרים לחשוב עליהן כמבוגרים.

איכשהו במהלך החיים היומיומי, מי שגר מול הכרמל יכול

הורים וילדים, אודה, אני נרגשת
הצטרפו אליי, אני מבקשת
ויחד נודה לנבחרת החינוך של קשת

תמי ועירית

נטע ושרית

נלי ונורית

רבקה ונגה

הנבחרת המבוקשת.

עבודה בצוות גדול היא עניין ממנו כל גננת חוששת,
אך הן עשו זאת להפליא בגנים של קשת.

סובלנות, עזרה, ציונות, יהדות ומורשת

לא היו סתם פטפטת וקשקשת,

אצלכן הם היו היסודות של גן קשת.

בזכות הלמידה החווייתית והדוגמה האישית שכל

אחת מעצמה דורשת

וכל אלו הותירו בילדנו חותמת שלא במהרה מיטשטשת

והרי לנו תוצר קשתי עם זהות מגובשת

מאור פנים, חיבוקים חמים על הבוקר, דאגה ואכפתיות

- כל אחת מעניקה ולא מתרוששת,

ובלב שקט כל אמא את ילדה שולחת ולא חוששת.

תה חם בחורף קר, סלט ביצים או ביצה מקושקשת,

בהרבה אהבה על מזנון הבוקר מוגשת.

החשיבה המקורית והיצירתית שלכן רוחשת ובוחשת

וכל מודעה או לוח על הקיר את דעתי מאוששת.

מול הורים דעתניים וביקורת כמו שלנו כל אחת אחרת

כבר היה מותשת,

אבל אצלכן המחויבות לחינוך לא יורדת ולא נחלשת.

יש עוד הרבה מה לומר אך באר החרוזים כבר מתייבשת,
ובכל מקרה קשה לפרט במדויק את התודה הנרגשת,
רק נודה שוב ושוב ונדגיש ונאמר שהשקעתכן לאורך
השנה הייתה מורגשת
שתמיד יהיה לכן הכוח לתת ולעשות.

מאילן כהרבה פלרבה לאפה

פלארם אפלארם של גן קשת

לסיום דברי פרידה זמנית מעירית:

מעשה בהורה שרשם את ילדו לגן קשת

והנה מצא גננת שמעשיה נאים, חיבוקיה מתוקים

ואהבה רבה בה לילדים.

נהנה מעשייתה ומפירות השקעתה.

כשהגיע העת להיפרד אמר:

גננת גננת במה אברכך?

האם אברכך שיהיו מעשייך נאים?

הרי הם נאים!

שיהיו חיבוקיך שופעים אהבה?

הרי הם שופעים אהבה!

אלא יהיה רצון שיהיו כל גננות מחליפות כמותך ושאת

תשמרי על בריאותך.

אוהבים ומחכים לראותך בגן ארז 2009

ילף אריכא-מאנאן

אם לתלמידים בגני קשת

בלי חרטות... עם חרטות

המקרה השני הוא של בת יפתח. לפני מלחמתו בבני עמון,
נדר יפתח כי אם ישוב מנצח מהקרב, מי שייצא ראשון
מביתו לקראתו בשו בו בשלום, יועלה על ידיו לקרבן לה'.
הסוף היה שבתו יחידתו יצאה ראשונה לקראתו. כשראה
זאת יפתח קרא בייאוש "אהה בתי הכרע הכרעתיני... ואנכי
פציתי פי אל ה' ולא אוכל לשוב". והוא אכן קיים את נדרו.

נראה כי מאחר והנדר או השבועה הינם התחייבות כלפי
האל (נישבענו להם בה'), "פציתי פי אל ה'", משום כך לא
תיתכן לפי המקרא חרטה וביטול הנדר. ההלכה המאפשרת
ביטול נדר התחדשה בתקופת בית שני, ונבנתה שלב אחרי
שלב, עד לגיבושה הסופי בימי הפוסקים. ראשית הרעיון
שנדר ניתן לביטול מצוי בתורה עצמה, אשר מאפשרת לאב
להתיר את נדרי בתו, ולבעל להתיר את נדרי אשתו. המשכו
של הרעיון הוא באחת מהמלחמות בפלשתים, בה השביע
שאול המלך את העם שלא לטעום דבר עד הערב. יונתן,
שלא שמע על השבעה, אכל באותו יום ושאול ביקש להמיתו
כשהתגלה הדבר. העם פדה אותו ממוות בטענה שהוא זה
שהביא את הניצחון על האויב. סמכות העם גברה על סמכות
שאול וביטלה את נדרו.

"איש כי יידור נדר לה', או הישבע שבועה לאסור איסור על
נפשו, לא יחל דברו, ככל היוצא מפיו יעשה". האם יכול
אדם להתחרט ולהתיר את נדרו לאחר שנדר, או שמא הוא
מחויב לקיימו בכל מצב? מפשט הכתוב נראה שאין כל
אפשרות להתיר נדרים, מאחר והתורה עצמה לא מזכירה
מנגנון שכזה. יתר על כן, הלשון המוחלטת, "לא יחל דברו",
ככל היוצא מפיו יעשה" מוכיחה כי אין לאדם אופציה לחזור
בו. הבנה זו של הכתוב מתיישבת עם שני מקרים מפורסמים,
שבהם לא הופר/הותר הנדר, למרות שבדיעבד התברר שמי
שנדר אותו, עשה זאת בטעות.

המקרה הראשון הוא פרשת הגבעונים שבספר יהושע.
בשומעם שעם ישראל השמיד את תושבי יריחו והעי, הבינו
הגבעונים שכך ייעשה לכל יושבי הארץ הכנענים. לכן התחפשו
לעם שמוצאו מארץ רחוקה, וביקשו לכרות ברית עם ישראל.
ואכן, נשיאי ישראל כרתו ברית ונשבעו בה' שלא ימיתו
אותם, אך לאחר זמן התגלה מעשה ההטעיה. למרות שהתברר
שההתחייבות כלפיהם בטעות יסודה, אמרו נשיאי ישראל
"אנחנו נשבענו להם בה' אלוהי ישראל ועתה לא נוכל לנגוע
בהם".

לעומתה, תנאים מאוחרים ואמוראים קבעו באופן מתריס "יש להם על מה שיסמכו", ומביאים ראיות מהתורה בדרך הדרש.

שאלת התרת נדרים התעוררה בימי הביניים בעיקר בקשר לתפילת "כל נדרי" בליל יום כיפור. רב עמרם גאון (בבל) כותב בסידורו שמנהג שטות הוא ואין לעשות כן. כך סברו גם חכמי ספרד וצפון-אפריקה, שהתנגדו לתפילה זו. לעומתם, התיירה חכמי צרפת ואשכנז, עד שנכנסה לנוסח המחזור. האנטישמים בעת החדשה האשימו את היהודים שהם מתכוונים ב"כל נדרי" לבטל ולהפר את תוקף שבועותיהם לגויים. לשם כך תיקנו הממשלות באירופה את "שבועת היהודים", שנדרשה מכל יהודי הבא לדון בבתי משפט נוצריים. לאור זאת ניסו מספר רבנים במאה ה-19 לבטל את אמירת "כל נדרי". ביניהם ר' שמשון רפאל הירש, שטען כי היא עשויה לעורר אי-הבנה מצד הגויים. עם זאת הודגש על ידי כל הפוסקים שאין התפילה מבטלת שבועות והתחייבויות שבין אדם לחברו, ואין הבדל בין יהודי לגוי. הניסיונות לבטל את תפילת "כל נדרי" לא עלו יפה, והיא נותרה במחזור התפילה ואף זכתה למעמד מיוחד, אולי בזכות העובדה שנכתבה בשפה הארמית שאינה שגורה בפינו, ובזכות הניגון שבו נוהגים לאומרה.

אוראל סוף

אב לתלמיד בכיתה א' קשת

החידה האחרונה לשנה זו מביאה עשר שאלות בקיאות לסיכום חומש במדבר. לכל שאלה מוצעות שלוש תשובות שרק אחת מהם נכונה (אל דאגה - אם אתם לא בטוחים בתשובה, יש הפנייה למקום המתאים בחומש). האותיות הראשונות של הפתרונות הנכונים תצטרפנה לאיחול לילדים ולהורים.

פפלאה! נלך ונאזכר מצאצא

ר					
ח	ש	ק	ח	ש	נ
פ	פ	פ	פ	פ	פ
ח					

איזים אורלים

פנינה פלפליה

- * איזה כלי נגינה במשכן היה עשוי מכסף? פסנתר, חצוצרה, כינור. (פרק י)
- * איזו אות לא מופיעה בשמות בנות צלפחד, כפי שהם כתובים בפרק כז א? ו, כ, צ.
- * איזה מהחגים הבאים נזכר בפרשת פנחס? חנוכה, פורים, פסח. (פרקים כח-כט)
- * מה מהבאים אסור לנזיר לשנות? שיכר, חלב, מים. (פרק ו)
- * איפה קברו את אהרון הכהן? מערת המכפלה, קברות התאוה, הר ההר. (פרק כ, כב)
- * איזה חיה גרמה להרבה מבני ישראל למות במדבר? אריה, נחש, צפרדע. (כא ו)
- * מי או מה הראה לבני ישראל את הדרך במדבר? משה רבנו, לוחות הברית, עמוד הענן ועמוד האש. (פרק ט, טו)
- * מי מהמרגלים סיפר דברים טובים על ארץ ישראל? יהושע בן נון, גדי בן סוסי, שפט בן חורי. (פרק יג)
- * מי מהבאים לא מת בחומש במדבר? מרים, משה, אהרון. (פרק כ)
- * משה לא נכנס לארץ ישראל כי הוא...? אמר לשון הרע על מרים, הקריב אש זרה, היכה את הסלע במקום לדבר אליו. (פרק כ)